

KÜLFÖLDI EGYETEMI HALLGATÓK HELYZETE AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN

Takács István

tudományos és technológiai attasé, Washington

Felmérések szerint világviszonylatban mintegy 1,7 millió egyetemi hallgató végzi tanulmányait külföldön, ezek mintegy harmada választotta az USA-t tanulmányai színhelyéül. Ez az országnak nem elhanyagolható, évi kb. tizenegy milliárd USD bevételt jelent. A 2001/2002 tanulmányi évre beiratkozott 583 ezer külföldi diák túlnyomó többsége (55 %) ázsiai, az országok sorát Kína vezeti kb. hatvanezer hallgatóval, majd India, Japán és Dél-Korea következik 45-55 ezer diákkal. Érdekes, hogy a 25 ezer fővel szereplő Kanadát az országok listájában még Tajvan is megelőzi, és Nagy-Britannia is csak hét-nyolcezer hallgatóval van jelen az amerikai felsőoktatásban. A tízezer fős csoportban jelenik meg első európai orszádként Németország – Indonézia, Thaiföld, Törökország és Mexikó után.

A vendéghallgatói létszám 2001-ig folyamatosan növekedett, 2002-ben azonban komoly csökkenés következett be, amit nem utolsósorban a 2001. évi New York-i terroristámadással összefüggő tényezőknek tulajdonítanak. Ha nem állítják meg a csökkenést, ez a leginkább érintett amerikai egyetemeknek jelentős pénzügyi problémát okozhat. A választott szakok között egyébként a legnépszerűbbek az üzleti tanulmányok (20 %), az angol nyelv (15 %), valamint a matematika és az informatika (10 %).

Az USA hatóságok számon tartják azokat az egyetemi hallgatókat, kutatókat, oktatókat, akik hosszabb időt töltöttek amerikai egyetemeken. A volt diákok listáján megta-

lálható például az ENSZ főtitkára, a jordán király, de jelentős tisztségviselők és politikusok is gyakorlatilag a Föld legtöbb országából. Bár Bush elnök elismerte a külföldi vendéghallgatók és a nemzetközi oktatási kapcsolatok fontosságát, a terroristámadást követően fokozódott a külföldi diákok ellenőrzése, és egyre több beutazási/felvételi kérelmet utasítanak vissza. Ezen túlmenően 2003. február 15-i hatállyal a külföldi diákok nyilvántartására és ellenőrzésére új rendszert vezettek be SEVIS kódnévvel (Student and Exchange Visitor Information System).

Ennek lényege, hogy az egyetemek megújuló bejelentési kötelezettsége alapján olyan adatbázist hoznak létre, amelynek révén naprakész információval rendelkeznek majd az Egyesült Államokban tartózkodó külföldi diákokról, kutatókról, tehát minden változás figyelemmel kísérésére mód nyílik. Az egyetemek minden szemeszter elején jelzik, hogy a hallgató megkezdte illetve folytatta-e tanulmányait. A rendszerbe terv szerint mintegy háromezer oktatási intézményt vonnak be.

Az USA Külügyminisztériumára nagy terhet ró a vízumkiadási gyakorlat módosítása, a személyes beszélgetések növekvő aránya miatt nő az elmaradás és a hibaszázalék. Nem zárható ki, hogy a döntési rendszer kiegyensúlyozatlanul, szubjektivitással terhelten fog működni. Problémát jelentenek a kínaiak, ahol a nagy elutasítási arány mellett is nagy a rendszerből „eltűnő” diákok száma. A poszt-

graduális képzésre érkezők és a vendégkutatók viszonylatában (ahol például a kettős felhasználhatóságú, „érzékeny” technológiák kérdése merülhet fel) komolyan aggódnak az illetékesek a biztonsági szempontok betarthatósága és a konzuli döntések nehézségei miatt (általában humán diplomás tisztviselőnek kell döntenie a legkülönbözőbb nem-humán szakterületű jelentkezők ügyé-

ben). Utóbbi probléma áthidalására szakhatóságok véleményét szándékoznak kikérni. Az egyetemi ajánlólevelek alig befolyásolják a megszülető döntést.

Mindezek hatására prognosztizálható, hogy az USA veszíthet vonzerejéből, és a külföldi diákok egyre inkább a kevésbé bürokratikus, ráadásul olcsóbb európai megoldásokat fogják választani.

